

Landgrunnsmarkið

Oddagrein

HÓAST tað er ógvuliga avmarkað - fyrri ikki at siga einki - hvat kemur út alment um gongdina í marknatrætuni millum Føroyar og Bretland, so hevur ein varhugan av, at vit eru við eitt týðandi vegamót í hesum sera sera drúgvu samráðingum. Kortini vita vit enn ikki, um hetta málið enn einaferð verður jónatroll. At menn eru vamin við at úttala seg er kanska væl skiljandi, tí tað er hent fleiri ferðir undanfarið ár, at tá tað sá út til, at avtalan var komin í hús, so glapp kortini. Tað hevur alla tíðina verið stóðan hjá landsstýri og Uttanlandsnevnd, at ein avtala við Bretland skal tryggja okkum tað vit meta eru okkara rættindi til ikki bert møguligt ríki-dømi í undirgrundini men eisini til ríki-dømið í havinum. Hóast vit og bretar hava havt eitt fiskimark tó við tí undantaki, at har eru grásonu millum, so má ein siga, at tað hevur gingið væl at liva við hesi „hálvu“ loysn. Hinvegin kann ein siga, at miðlinjan nú hevur fingið hevd sum mark og spurningurin er bara eftir, hvussu vit definera grundlinjupunktini, tvs. tey pláss á landi, sum skulu gera av, hvar ein miðlinja skal ásetast út frá.

TAÐ hevur ligið á orðið, at ein avtala um landgrunnsmarkið er við at koma undir land. Samtíðis hevur verið víst á, at tá tað kemur hartil, tá kemur eisini spurningurin um endaliga at áseta fiskimarkið. Bretar mugu vita, at hóast tað er avmarkað, hvat grásonan kann geva av fiskimøguleikum td. sammett við eitt møguligt oljuríki-dømi, so hevur fiskimarkið ein slíkan politiskan symbolskan týðning í Føroyum, sum gongur út um tað reint búskaparlíga virðið, ið kann hugsast at verða í grásonuni.

UM tað er so, at partarnir nú eru komnir hartil, at tað einasta, sum skilur teir, er økið millum tær báðar versiónimar av miðlinju, so má sigast, at tað er komið langt. Tí nettup hetta hevur alla tíðina verið kravið frá føroyskari síðu, nevnliga, at tað einasta, sum í veruleikanum er at stríðast um, er økið millum tær báðar miðlinjumar. Tað, sum er farið, er farið, men vit vilja kortini minna bretar á teirra fullkomiliga órimuligu krøv frá byrjan av. Høvdu føroyingar tá ikki staðið saman sum ein myndur, tá sá hetta kanska nógv øðrvísi út. Tað er greitt, at bæði bretar og vit hava brúk fyrri eini avtalu, soleiðis at oljuleiting kann byrja. Út frá hesum skuldi ein trúð, at báðir partar kundu gjørt okkurt slag av avtalu, og vilja vit aftur her minna á eina møguleiga joint ventureavtalu, sum kann gera, at oljuídnadurin sleppur í gongd við at leita í øllum økinum.

Sosialurin

Politiskt viðmerking:

So upplivdi man tað

Jóannes Eidesgaard finst at Heina O. Heinesen, sum á tingsins røðarapalli hevur skírt Jóannes Eidesgaard landasvíkjara - enntá uttan at verða átaladur av formanninum, Finnboğa Ísakson

Er kjakið í eini undantaksstøðu?

Mangt er uppi í hesum døgum, sum ikki er, sum tað annars plágdi at vera. Mest av øllum minnir tað um støðuna, tá ið grindaboðni fóru um bygdina, og menn meira ella minni mistu tamarhaldið á sær sjálvum. Tá var tað ein undantaksstøða, sum loyvdi øllum tí, sum annars ikki var vanligt. Grindaboðini settu vanligu spælireglurnar úr gildi.

Tá tað um fullveldið røður, so er líkt til, at vanligu mánagongdirnar ella síðir-nir ikki longur galda í kjaknum. Tá kunnu hampamenn loyva sær at skifta ham, og fólk, sum ikki eru við í kórnum, sum syngur um fullveldið, tey kunnu lættliga verða skírd bæði líkt og ólíkt. Mildasta dømin færst tú, tá tó bert verður lagdur undir at vera ósákligur. Men vit vita eisini, at »landasvíkjari« nú eisini hoyrir til vanligu orðavalið hjá ávisum fullveldismonnum.

Tingmaður skírdur sum landasvíkjari

Figgjarlógin fyrri 1999 var til viðgerðar 7. og 8. oktober. Eg var tá staddur á danatangi í arbeisrúndum og hevði tikið farloyvi frá lögtinginum, og varamaður mín Mikjal Sørensen úr Porken hevði tikið sætið.

Men hetta forðaði ikki formanni í tingsbóki tjóðveldisflokksins at leggja í vadið og skira meg landasvíkjara. Fyri rættleikans skuld skal sigast, at Heini O. Heinesen, sum tá var góði tjóðveldismaður hann er, brúkti orðið "landsforredari". Og hetta fekk hann eisini loyvi til frá lögtingsformanninum, tjóðveldismanninum Finnboğa Ísaksoni. Men lat teir báðar eiga skommina.

Heini O. Heinesen helt seg hava funnið teir visu steinarnar, tá hann legði meg undir at hava lýtt danska forsætismálaráðharranum í oyra, hvat hesin skuldi siga um ríkisstuðulin í skiftistúðini í samband við fullveldisætlanina.

Antin leggur Heini mær ótrúlig evnir til, at eg so lætt skal kunna ávirka ein forsætismálaráðharran til at siga tað, sum eg kanska skuldi ynskt. Annað er, hví skuldi eg ynskt hatta svarið. Um

tað gerst veruleiki, at blokkurin verður munandi skerður, so komi eg eins væl og onnur at kenna sviðan av tí. Tað verður neyvan bert Heini O. Heinesen og aðrir tjóðveldismenn, sum fara at kenna sviðan. Triðja er, at Heini O. Heinesen neyvan tilleggur Poul Nyrup Rasmussen serlig evni, um hann so lætt skuldi dansa eftir mínari pípu og latið seg ávirkað.

Hvat siga aðrir dansklir politikkarar?

Tá tingmenn høvdu fund við Nyrup á tinghúslóftinum 11. september, varð hann triggjarferðir spurður spurningin, um hvussu teir vildu stilla seg til ríkisstuðulin í skiftistúðini. Fyrst spurdi Bjarni Djurholm, og meini hann spurdi tvær ferðir, og síðan spurdi Kristian Magnussen. Men allar triggjar ferðir gleið Nyrup av spurninginum, sum vit vanligu taka til.

Síðan nevndi eg, at eg sama morgun í Berlingarunum hevði lisið tað, sum Frank Aen úr Eindarlístanum, Peter Duetoft úr CD og Pia Larsen úr Vinstra høvdu sagt. Tey søgdu sum í ein munn, at jú stórri sjálvstýri, jú minni figgjarligur stuðul úr Danmark. Tá fyrstani svaraði Nyrup, har hann eisini brúkti myndina við pallettini.

Hevði Jóannes Eidesgaard kanska eisini lagt orðini í munnin á hesum trimum politikkarunum, sum ikki hoyra til danska javnadarflokkin?

Síðan hevur Vinstramaður Anders Fogh Rasmussen verið og vitjað. Tá var eg ikki staddur í Føroyum. Men hansara svar einsljóðandi við tey fyrru.

So Heini O. Heinesen og annars teir, sum stuðlaðu honum í tinginum handa dagin, mugu nokk læra seg at liva við, at hatta er ein vanlig dansk politisk uppfatan av hasum viðurskiftinum.

Eg eigi so ongan lut í henni.

Eg kann í hesum sambandi siga Heina og hansara monnum, at næstseinasta friggjadag stoð eg á Fólkatingi og vardi blokkstuðulsavtaluna, sum sjálvstýrislandsstýrið gjórði 10. juni, har út so meistarliga hava tryggjað okkum óskerðan blokk til og við ár 2001.

Hvar var hin árvakni og oftrínami tngformaðurinn?

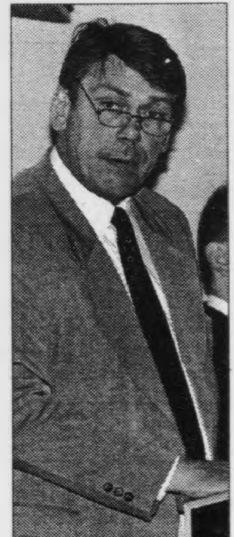
Eitt er, hvat Heini O. Heinesen sigur, men annað er, at tingformaðurin góðtók hetta orðaval og hesar ákærur uttan so mikið sum at lata eitt tað einasta orð fella.

Á sama fundi, eins og hann ger á hvørjum fundi, átalad hann annars til høgru og vinstu. M.a. fekk Vilhelm Johannesen átalu fyrri at skíra taluna hjá Heina O. Heinesen fyrri "mjørkatos". Sjálvur eri eg átaladur fyrri at siga, at hetta var ein av teimum góðu gomlu "paranoidu" tjóðveldisrúðunum. Og kemur tingmaður í gáloysni at gloyma at nevna annan tingmann við eftirnavni, so verður hann straks átaladur. So seint sum fyrradagin varð og sjálvur átaladur fyrri ikki at byrja viðmerking mína við at siga "harra formaður". Og hetta er uttan iva í lagi, men so má alt annað eisini telja við.

Eg eri ótrúliga skuffaður og vónsvikin av tingformanninum, at hann ikki megnar í slíkum at vera objektivur. Hann hevði alla góðar grundir til at steðga hasi ákærni. Hatta var ov vánaligt, harra formaður.

Fyri tað fyrsta, tí hon var so ótrúliga langt úti og so púrusta burturvið. Eins væl og Heini O. Heinesen og Finnboğa Ísakson eru valdir til at arbeiða fyrri hesum landi, so havi eg eisini ein flokk og eina veljarafjöld, sum velur okkum til sama endamáli.

Fyri tað næsta, so hevur tað altíð verið góður tingsiður, at fólk, sum ikki fáa var seg, skulu ikki við navni viðgerast frá tingsins

Jóannes Eidesgaard, formaður Javnadarflokksins

røðarapalli. Og eingin var nærri til at vita, at eg ikki var í tinginum henda dagin enn lögtingsformaðurin, tí hann hevði persónliga móttikið umsókn mína um farloyvi.

Senda kærur til formansskapin

Eg skal her til seinast boða frá, at eg fari at senda formansskapinum í lögtinginum eina kærur um hetta málið, tí eg vil fegin hava at vita, um hetta skoðsmálið, sum Heini O. Heinesen her gav mær, eisini er eitt skoðsmál, sum formansskapurin er samdur í, og um hetta er nakað, sum formansskapurin framyvir fer at góðtaka.

Av givnum grundum fari eg at senda skrivini til allar fyra tingmenninar í formansskapinum.

Jóannes Eidesgaard
løgtingsmaður

Stuðlafelagið Glottin

veitur stuðul til einkjur og einkjumenn, ið hava mist makan við deyða og hava uppihaldsskyldu av smábørnum.

Stuðlafelagið hevði aðalfund mikuveldið 18.11. Upplýst varð, at tey 6 árin, felagið hevur virkað, hevur tað latið 450.000 kr. til einkjur og einkjumenn. 489 virkandi limir eru felagnum.

Í valdu nevndin eru: Thorður Thorsteinsson, formaður, Eyðhild Sivertsen, næstformaður, Judith Petersen, kassameistari. Tiltakslimir eru Óluva Hansen og Jónur Petersen.

Bretska blaðið *Sunday Times*:

Bretar fáa eina góða avtalu um markið

Í farnu viku skrivaði bretska blaðið „Sunday Times“, at ein avtala er við at koma uppá pláss millum Bretland og Danmark um landgrunnsmarkið millum Føroyar og Bretland, og at innihaldið í avtaluni er sera gott fyri áhugamálini hjá bretska oljuídnadnum. Árni Olafsson vísir tó aftur, at ein slík avtala er um at verða klár

JAN MÜLLER

Bretska blaðið *Sunday Times* hevði nú um dagarnar grein um marknatrætuna millum Føroyar og Bretland og vil blaðið vera við, at ein avtala, sum serstakliga gagnar bretska oljuáhugamálið er komin undir land. Undir yvirskriftuni „Britain set for oil deal bonanza“ skrivar blaðið, at ráðharrar í bretska uttanríkisráðnum eru tætt

við at gera ein sera góða avtalu, sum kann geva bretska olju- og gasídnadnum nýggjar leitingarmøguleikar á Atlantsmótinum.

Blaðið skrivar, at tað skilst á fólkunum, ið arbeiða í uttanríkisráðnum hjá Robin Cook, at tey eru við at leggja seinastu hond á innihaldið í eini avtalu við danskar myndugleikar um rættindi til at kanna tað, ið er kent sum „Hvíta økið“, umráðið norðan fyri bretska

landgrunnsmarkið móti Føroyum.

Avtalan, sum blaðið umrøður, verður sera væl móttikin av ídnadarfólki, tí hon kann geva bretska feløgum stórar fyrirminur. Tíðindini eru sera kærkomin fyri oljusektorin, sum er hart raktur av lækkandi oljuprísirum hesar seinastu 12 mánaðirnar.

Ein leiðandi kelda sigur við blaðið: -Eg skilji, at uttanríkisráðið er nær við

Frá fundinum í Utanlandsnevndini í farnu viku. Árni Olafsson og Anfinn Kallsberg kunnað nevndina um gongdina í marknamálinum

tryggja „a very good deal“ - eina sera góða avtalu - fyri bretska oljuídnadnum. Um hetta er veruleiki, so eru møguleikar fyri kunna framleiða milliárir tunnur av olju í økinum, og hetta er nakad, sum verður sera væl móttikið í okkara ídnad.

Ein talsmaður fyri uttanríkisráðið í London vil ikki siga, um ein avtala er við at koma uppá pláss við Danmark, sum umboðar Føroyar í uttanríkisráðnum. Hann sigur tó, at uttanríkisráðið kennir seg trygt við, at ein loysn verður funnin á trætuni um Hvíta økið, sum hevur staðið við í umleið 8 ár.

Ein talsmaður fyri Btish Petroleum sigur við *Sunday Times*: -Vit høvdu verið sera fegnir, um ein loysn varð funnin á hesi trætuni. Um ein slík ikki fer at loysa aktuella trupulleikarnar í oljувиннuni, so kann økið (Hvíta sonan) vísa seg at vera av sera stórum virði komandi árin.

Árni Olafsson vísir aftur loysatíðindum

Oljublaðmaðurin hjá skotska blaðnum *Press & Journal*, Jeremy Cresswell, sum vanliga ger nógv burtur úr oljumáli, ið viðvíkja Atlantsmótinum, hevur í mánadagsútgávuni lagt greinina í *Sunday Times* fyri við Árna Olafsson, leiðara í føroysku samráðingamevndini.

Hann vísir aftur, at nøkur

endalig avtala er gjørd, sum skal tryggja bretska áhugamálið stórar nýggjar møguleikar. Hóast tað at „some progress“ - einstøk framstig - sýnast at verða gjørd seinastu mánaðirnar, so var seinastu almentu fundurin millum Bretland og føroysk-donsku nevndina um eitt nú Hvíta økið hildin fyri meira enn einum ár síðani. Seinastu ferð, at partarnir formelt hittust var í september 1997 upplýsir Árni Olafsson fyri blaðnum.

-Eftir tað stóð fast í drúgvu tíð. Síðani komu valni í bæði Danmark og Føroyum sigur Árni Olafsson.

Press & Journal skrivar annars, at danski forsætisráðharrin hevur nevnt málið, tá hann herfyri hitti Tony Blair, bretska starvsbróður sín. Blaðið veit eisini at siga frá, at tað hava verið óformellir fundir millum Árna Olafsson og Tony Brenton, sum er leiðari í bretska samráðingamevndini.

Tað sýnast at verða gjørd onkur framstig um, hvussu ein skal gera eina avtalu um túsundtals fjórðingar millum londini.

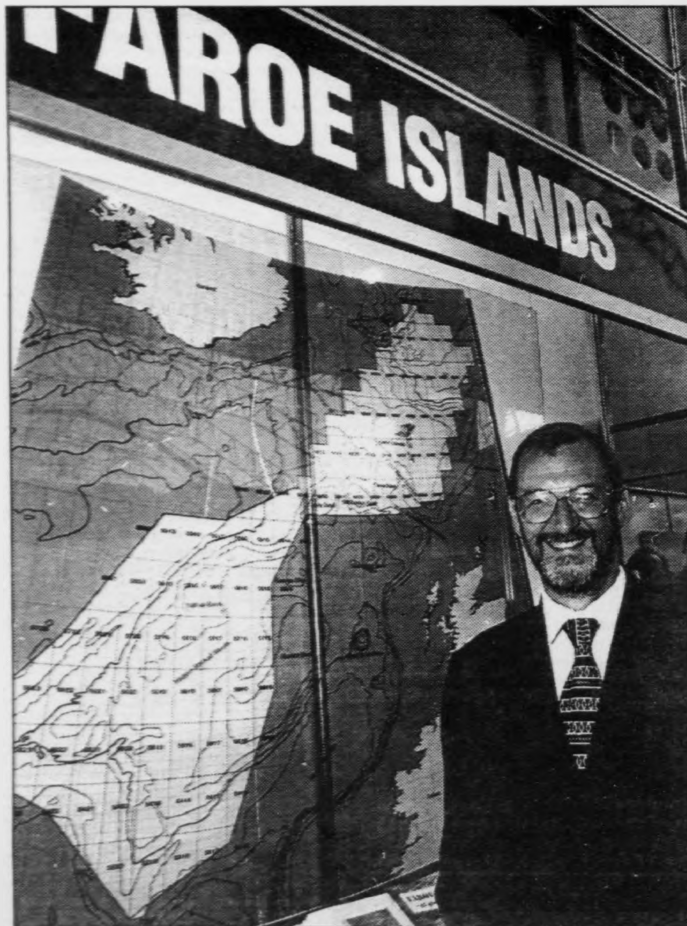
Árni Olafsson vil ikki fara út í smálutir, men *Press & Journal* skilur á honum, at ein avtala við Bretland er ikki eins nær, sum *Sunday Times* heldur.

„Eg kann vátta, at eg havi samband við mín bretska starvsbróður og at royndir

verða gjørdar til tess at finna fram til eina móguliga loysn.

Olafsson tykist sambart *Press & Journal* at verða ikki sørt bilsin av, at ein avtala, sum í stórum gongur Bretlandi á møti og gevur „big gains for British companies“ tvs. stóran vinning fyri bretska feløg, er um at gerast veruleiki. Hetta hevði verið ringt fyri (anathema) Føroyar, hvørs búskapur nærum fult og heilt er heftur at fiskuvinnuni. Landsstýrið í Føroyum hevði ikki fingið undirteki til at loyvt boripallum undir bretska „jurisdiction“ at arbeiða í tí sum føroyingar meta vera sínar fiskigrunnar. Undir øllum umstøðum skal málið um eina skiljuga avgerð um miðlinju millum bretska og føroyska fiskarisonum eisini verða loyst, hóast hetta ikki er nakar grundleggjandi trup-

Herólvar Joensen, leiðari á Oljufyrirsitingini og Martin Heinesen, leiðari av Jarðfrøðissavningum eru báðir við í føroysku samráðingamevndini og her eru teir á veg á fund við Utanlandsnevndini.

Bretska orkumálaráðharrin, John Battle, sum vitjaði føroyska básin á framsýningini í Stavanger herfyri, gjørdi á fundi við Eyðun Eltjør, greitt, at bretar siggja helst eina skjótu loysn í marknatrætuni, soleiðis at oljuídnadnum sleppur út í Hvíta økið at bora

